

Risto Niemi-Pynttari

Luova kirjoittaminen ja kirjallisuusteoria

Luovalla kirjoittamisen paikka monissa yliopistoissa kuuluu kirjallisuuden opiskelun yhteyteen. Taideyliopistojen sijaan Englannin -kielisessä yliopistomaailmassa luovan kirjoittaminen sijoittuu pääosin kirjallisuuden opiskelun yhteyteen. Australiassa, Britanniassa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa luovaa kirjoittamista opettavien yliopistojen määrä on valtava, pelkästään Britanniassa on kirjattu noin sata maisteriohjelmaa. Miksi siis luova kirjoittaminen sopii humanististen aineiden joukkoon tiedeyliopistossa?

Luovan kirjoittamisen paikkaa on perusteltu tiedeyliopiston kannalta monin syin, mm. osana nykykirjallisuutta ja tekstien syntyprosessien tutkimusta. Näin se on liitetty osaksi humanistista asiantuntijuutta. Luovan kirjoittamisen opetusta tiedeyliopistossa on myös perusteltu luovan oppimisen ja persoonan kehityksen kannalta.

Luovan työskentelyn kannalta kirjallisuusteoriaa on pidetty usein lähes haitallisena. Silloin kun teoria on koettu turhaksi, määrääväksi ja se on usein sekoitettu kirjoittamisen metodiin. Kirjallisuusteoria on kuitenkin epäsuorasti taustalla varsinkin silloin kun yliopistollinen luova kirjoit-

taminen uudistuu. Uuskritiikki 1930-luvun Yhdysvalloissa, strukturalismi 1960-luvun Euroopassa ja 1980-luvun kulttuurintutkimus ovat vaikuttaneet taustalla siihen, miten ennen kaikkea työpajoissa on työskennelty.

Kirjallisuusteoria avaa sitä, miten kirjallisuus ja kirjoittaminen ymmärretään, niinpä teoria on usein mukana silloin kun perusteet muuttuvat. Tällä hetkellä uudistuminen näyttää koskevan subjektiivisista kokemuksien kontekstointiin, kirjoittajan sosiaalisen taustan esiin kirjoittamiseen. Tämä edellyttää kirjoittajalta ympärilleen katselua, ja sosiaaliset erot tunnistavaa tekstikommentointia.

Kirjoittamisen opettajien teoreettinen intohimo vaikuttaa siinä, kuinka kirjoittamista opetetaan ja tekstejä valmistetaan ja kommentoidaan. Pelkästään se, että Suomessa puhutaan luovasta kirjoittamisesta, kertoo englanninkielisen *Creative Writing*-termin vaikutushistoriasta. Tekstipajat, kirjoittamisen workshopit, syntyivät uskriittiseen kirjallisuusteorian metodiin, lähilukuun liittyvästä innostuksesta, ja sitä sovellettiin myös ryhmätäisten kirjoittamisen tekstien kommentointiin. (Donnerly, 2010.) Lähiluvun metodi teki aikoinaan luovasta kirjoittamisesta yliopistollisen aineen.

Seuraavassa katsauksessa painotan kuitenkin uudempia kirjallisuusteoriaoita. Nykyisellä teorioiden kentällä uusmateriaalisuus ja teorit kielen materiaalisuudesta uudistavat ehkä voimakkaimmin kirjoittamisen käytäntöjä. Toisaalta kulttuurintutkimuksen myötä itseilmaisuuun liittyvät mahdollisuudet on ymmärretty uudella tavalla, kun subjektiivisuus paikannetaan laajempaan kontekstiin.

UUSMATERIAALISUUS

On yllättävää, että uusmateriaalisuuden nousuun antaa aihetta digitaalinen kumous. Yleensä digitaalinen merkitystalous on liitetty immateriaalisuuteen, aineettoman kommunikaation tuotantoon. Samalla kuitenkin puhutaan digitaalisista tekstimassoista, aineistoista - eli teksteihin viitataan materiaaleina. Kirjoittajat voivat myös tunnistaa oman tai löydetyn kielen materiaalisuuksia.

Automaattinen kielen käsittely ei tee lukemisesta tarpeetonta, ja luonnollisten kielten kanssa työskentely edellyttää kielitajua, materiaalista näppituntumaa. Kirjoittamisessa huomio kiinnittyy siis kielen mikrotason materiaalisuuteen: käsityö (craft) ja digitaalinen tekstinkäsittely rinnastuvat.

Kirjoittamisen ja humanististen tieteiden suhdetta tarkastellut Paul Dawson (2005) katsoo, että kielen materiaalisuus, kielen käsittely kirjoittamalla, sisältää erityisen mahdollisuuden uudistumiseen koko humanistisella alalla. Kirjallisuustiede, jonka ansiot ovat tulkinna ja analyysissa, jää pakosta metatasolle, ellei siihen liitetä myös kielen kanssa toimimista. Kielellisen materiaalin käsittelytaidon esiin nostaminen esiin tulkinta- ja analyysitaitojen varjosta voi Dawsonin mukaan osoittautua merkittäväksi käänteeksi.

Asiakirjoittamisessa tulkinta- ja analyysitaidot liittyvät tiedon tuottamiseen. Luova itseilmaisu tuottaa tietoa kokemuksista, näitä molempia hallitsee informaation tuottaminen ja tiedon tulkinta. Materiaalin kanssa toimiminen kohdistaa huomion informaation sijaan kirjoittajan käsityöhön: ”Language is material in the sense that it has tan-

gible effects ...” sanoo David Bleich (2013).

Tällä tarttumisella siis päästään käsiksi kieleen tavalla, mihin tulkinta ja analyysi sellaisenaan eivät riitä. Metatason operoinnin lisäksi kirjoitettuun kieleen täytyy myös tarttua, sitä täytyy työstää ja muokata, saada ote materiaalisuuteen sitä käsittelemällä. Uusmateriaalisuuden teoria suuntaa kirjoittamista hyvinkin vivahteikkaaseen toimintaan kielen materiaalisuuden kanssa.

Kenneth Goldsmithin provokatiivinen *Uncreative writing* (2011) pyrki nimensä mukaisesti luovan kirjoittamisen käytäntöjen mullistamiseen. Goldsmithin mukaan kirjoitetun kielen digitalisoituminen kielen informaation välittämisen tehtävästään, hieman samaan tapaan kuin valokuva maalaustaiteen esittämisen tehtävästään, ja avasi esimerkiksi väreille materiaaleina.

Digitaalisen mullistuksen myötä puhetta kirjoitetaan, ja kielen sosiaalinen elämä tallentuu tekstivarastoiksi. Elävä puhe muuttuu tekstiaineistoiksi, joita voi käyttää ja muokata. Goldsmith kiinnitti kirjoittajien huomion löydettyyn kieliainekseen ja sen materiaalisuuteen.

Kieli on vapautunut tietoa kuljettavasta taakastaan, kommunikointityöstä ja merkitysten välittämisestä. Pelkkä informaation välittämiseen rajoittuneen kielikäsitteksen laajentaminen on ollut kirjallisuusteorian ytimessä siitä asti, kun Roman Jakobson toi esiin *poettisen funktion* -käsitteen (1960). Kielen monenlaisten funktioiden joukossa juuri tämä poettinen funktio kiinnittää huomion kieleen itseensä, voisi sanoa, sen materiaalisuuteen. Tavallisesti kielen ei-informoivan puolen käsittely liitetään vain runouteen. Laajemmin ajateltuna kielen äänteellisten, rytmisten ja graafisten ominaisuuksien huomioiminen on materiaa-

lin kanssa toimimisen taitoa, joka liittyy kaikkeen kirjoittamiseen.

Materiaalisuuden ja käsityön korostaminen luovan itseilmaisun sijaan osoittautunut hyödylliseksi kirjoittamisen pajoissa. Kirjoittajan on helpompi tunnistaa vieraasta kielialainesta kuin omaa, koska silloin oma sanottava ei nouse etualalle. Goldsmithin kielen materiaalisuutta korostavan ”uncreative writing” käytäntöjen eräs vaikuttaja on Timothy Meyers, joka painotti nimenomaan luovan itseilmaisun kieltä. Meyers kehitteli *(Re)Writing craft* (2005) teoksessa työtapoja, jossa kirjoittajia tekstejään työstämällä tutustuu oman kielsä materiaalisuuteen ja samalla subjektiivisten kokemustensa sosiaaliseen kontekstiin.

STRUKTURALISMI

Luovuus ja itseilmaisuus eivät kuuluneet Euroopassa 1960-lopulla kehittyneeseen strukturalistiseen kirjallisuusteoriaan. Sen eräs teesi oli, että kirjailija ei luo teosta, vaan teos on systeemi joka luo kirjailijansa. Kirjoittajasta tulee kirjailija, kun hän oppii toimimaan kielisysteemissä, kun hän osaa sovittaa oman vapautensa tietyn tekstigenren vaatimuksiin. Sanataide voidaan nähdä kielisysteeminä, jonka mukaisen toiminnan kirjailijat opettelevat. Tämän vakuudeksi strukturalistit pystyivät osoittamaan, kuinka tekstilajinsa mukaista kirjailijuus on. Nuortenkirjallisuutta tekevä on, teostensa kautta, varsin erilainen kuin avantgardistinen kirjailija.

Strukturalismi vastusti yksilökeskeistä käsitystä kirjallisuuden tekemisestä: kukaan ei pysty tuomaan persoonal-

lisuuttaan kielisysteemiin (*language*), kirjoittajan oma ääni kuuluu vähemmän olennaiselle kielellisen elämän (*parole*) alueelle. Näin kieli ei ole niinkään väline suvereenien kielenkäyttäjien hallussa, vaan kirjoittaja on kielen hallussa. Kirjailija on eräs teoksen funktioista (Foucault, 2006).

Kirjailija, kuten muutkin kielisysteemissä toimivat, saavat toki luovan kokemuksen. Kieli antaa sen heille kielellisesti elävien (*parole*) ilmaisujen alueella. Mutta itse kieli, vaikkapa sanataiteen systeeminä, nähtiin niin paljon kirjailijaa suurempana voimana, että siinä tekijä on pelkkä mukana kulkija. Kertomukset ja runot rakentuvat kielellisten syvärakenteiden ohjaamina pikemminkin kuin kirjoittajien pyrkimysten ohjaamina. Kielelliset syvärakenteet löytyvät kaikista teksteistä (Greimas 1982).

Strukturalismin kannalta kirjoittajan tarkoituksilla ei ole merkitystä. Monet kirjoittajat kokivat tällaisen teorian laumauttavana, mutta toisaalta monet kirjailijat kokivat että strukturalismi auttoi laatimaan teoksista eheitä kokonaisuuksia.

Teoria tekstin syvärakenteista koettiin silloin käyttökelpoiseksi. Se auttoi kirjoittajia rakentamaan teosta sisäisesti jännitteiseksi kokonaisuudeksi. Näin huomio kiinnittyi kielelliseen rakenteeseen, jonka nähtiin rakentuvan vastaparien mukaan. Voimien ja vastavoimien jännite oli draamassa helppo sijoittaa oppositiopareiksi, samoin henkilöiden pyrkimykset ja niiden esteet. Romanin juoni, episodit, tapahtumat rakentuivat strukturalistista teoriaa soveltaen arkkitehtonisiksi kokonaisuusiksi. Ja jopa yksittäinen runo – rakenne jossa ei ole kerrontaa, vaan ensi lukemalta toisistaan erillisiä säkeitä – voitiin sijoittaa vastakohtien kaavioon. Tällaisen nelikenttämallin pohjalta työpajassa saa-

tettiin käsitellä sitä, mikä runossa on välttämätöntä, mikä ei. Mikäli teos, runo, tai novelli on teoksena kokonaisuus, se on oma pienoismaailmansa, ja sen dynamiikkaa voitiin kehittää vastakohtien välisinä jännitteinä.

Strukturalismista vaikuttuneiden kirjoittamisen työpaikkojen työskentely jatkoi uskriteikin teoskeskeistä työskentelytapaa. Teoksen sisäinen, autonominen, jännitteiden ja balanssien testaus oli keskeistä, teosten yhteys sosiaaliseen elämään jätettiin ulkopuolelle.

POSTSTRUKTURALISMI

Poststrukturalistit osoittivat mielellään, kuinka strukturalistisilla oppositioilla toimivia ajatustottumuksia voidaan purkaa, ja avata konventioiden takaa hämmentäviä mahdollisuuksia.

Mitä merkitsee se, että ihminen laittaa paperin kirjoituskoneeseen ja alkaa kirjoittaa? Derrida (2005) väitti, että kirjoittaminen on eräs intensiivimmistä systeemeistä, missä ihminen ja kone sulautuvat yhteen. Varsinainen kone tässä systeemissä on paperi. Se on yksinkertaisin mahdollinen kone, ja kirjoituskone on paperin apuvälin, kuten Derrida osoitti. Paperille kirjoittaminen on Derridan mukaan olennainen osa kädellisen historiaa, jossa ihminen sulautuu koneeseen. Kyse on kädestä ja sormista, jotka kirjoitustehtävässä ovat muuttuneet eräänlaiseksi proteesiksi. Tällainen ruumiillisen puutteen jatke, proteesi, on väline joka laajentaa havaintoja ja aistimiskykyä sosiaalisessa ympäristössä.

Derrida osoitti, kuinka vanha ajatus kirjoittamisesta kaikille aisteille on lähtökohta, josta voidaan jatkaa. Moniais-

tinen kyborgi tuli kirjoittajan synonyymiksi varsinaisesti N Katherine Haylesin vaikutuksesta. Haylesin *Writing Machines* (2002) voidaan nyt nähdä ennakoineen kirjoittajan siirtymistä verkkoon.

Monimediainen luovuus ja verkkososiaalisuus olivat hänelle ennen kaikkea aistimiskyvyn laajentumia. Hayles'n kehittelyssä tuntuu olevan mukana uutuuden hurmaa uusien mahdollisuuden edessä. Verkon käyttö on rutinoitunut nopeasti, uusien medioitten käyttötavat kapeutuessaan rajaavat aistimaailmaa. Tämän myötä Hayles'n huomiot herättävät kysymään: miksi kamerat ja mikrofonit eivät vielä ole aistimisen laajentajia: miksi kirjoittaminen ei ole nostanut sosiaalista elämää uudelle tasolle. Hayles odotti ehkä, että rutinoitumista vastustava luovuus olisi vaikuttanut enemmän.

KULTTUURINTUTKIMUS

Kulttuurintutkimus avasi 1980-luvulla kirjallisuusteoriaan näkymät teoksen ulkopuolelle. Kirjoittamisen kannalta tämä merkitsi käännettä sosiaaliin konteksteihin: kirjoittajan taustoihin, elämäntilanteisiin ja niistä kirjoittamiseen. Suomessa tämä yhteiskunnasta kirjoittamisen käytäntö oli aiemmin liittynyt realismiin, ja käsitykseen että todellisuus on kaikille sama. Kirjoittajan ohjaaminen realismiin merkitsi kaikille yhteisen todellisuuskokemuksen vahvistamista. Kirjoittamisen praktiikkana se merkitsi valtavirrasta eriytyvien kulttuuristen piirteiden karsimista.

Realismin ja yhtenäiskulttuurin sidos oli selvä: kirjoittajakurssit, työpajat ja kommentointi vahvistaessaan realis-

mia poistivat eroja ja yhtenäistivät kokemistapaa. Varsinkin Yhdysvalloissa kirjoittamisen työpajat joutuivat kritiikin kohteiksi, yhteishengen vaaliminen merkitsi identiteetti-eroista vaikenemista. Kritiikin vaikutuksesta kirjoittamisen työpajoja kehitettiin kohtaamispaikoiksi (*contact zone*) joiden eräs pyrkimys oli sekä persoonallisuuden että erojen ilmi tuominen ryhmässä.

Kulttuurintutkimuksen esiin nostamat kulttuuriset kontekstit merkitsivät uudenlaista erilaisuuden esiin tuloa. Kirjoittajan subjektiivinen ja oma ääni ymmärrettiin aiempaa paremmin. Tästä kertoo omaelämäkerrallisen kirjoittamisen nousu, joka on luonteeltaan selvästi yhtenäiskulttuurin jälkeistä kerrontaa.

Omaa taustaansa tarkastellessaan, kirjoittaja voi sijoittaa itsensä yksilöllisen korostuksen sijaan myös sosiaaliseen taustaan ja elämäntapaan. Sosiaalisen kokemuspäiirin alueella toimiminen, sosiaalisen elämän aisti, edellyttävät että kirjoittaja kiinnittää siihen huomiota. Kirjoittajat työskentelevät myös kirjallisten muotojen ulkopuolisilla alueilla, kielenkäyttö ilmaisee sosiaalisia kokemuksia.

Kielen sosiaaliset kieliopit, sosiolekit, korostuivat realistisessa kirjoittamisessa, niitä käytettiin murteiden tavoin henkilöhahmoja luonnehtimaan. Aiempaa vivahteikaampi kielen sosiaalisen käytön arsenaali tuli esiin *diskurssin* käsitteen myötä. Kielenkäytön tilanteet ja asiayhteydet tekevät ihmisen puheen skaalan huomattavan laajaksi.

Diskurssin käsite auttoi ymmärtämään kielen arkikäytön vivahteita teoreettisesti, sen vahvin alue oli nimenomaan kulttuuriset kontekstit. Diskurssin käsite romutti oletuksen ihmisen puheesta eheänä kokonaisuutena. Käänte sosiaaliin ja yhteiskunnallisiin konteksteihin merkitsi kirjoittajille

diskurssianalyysin tarjoamaa menetelmää puheen kuuntelemiseen.

Sosiaaliseen elämän kirjoittamiseen liittyy muuttunut kokemus yksilöllisyydestä. Erottautuminen, persoonallisuuden kehittyminen tapahtuu suhteessa sosiaaliseen kielelliseen ympäristöön, jossa kirjoittaja toimii. Persoonallinen tyyli, erottautuminen syntyy suhteessa muihin kielen käytön tapoihin.

EKSPRESSIIVINEN KIRJOITTAMINEN

Itseilmaisu, subjektiivisten kokemusten ilmaisu, omaelämän kertominen kuuluvat ekspressiivisen kirjoittamisen piiriin, jossa kirjallista tasoa olennaisempaa on ilmaismahdollisuus. Terapeuttisen kirjoittamisen genren teoreettiset juuret näyttäisivät olevan psykologiassa eikä niinkään kirjallisuusteoriassa. Oman identiteetin esiin kirjoittaminen ja uudistaminen, kyky ilmaista tunteita kielellisesti, mahdollisuus kehittää tunneälyä, kaikki nämä näyttävät olevan minä-psykologian aluetta.

Itseilmaisua korostava kirjoittaminen viittaa usein käsitykseen mielikuvituksesta jonka lähde on kirjoittajan mieli. Tämän seurauksena kirjoittaminen sisäistyy liikaa. Omavarainen mielikuvituksen käyttö ei huomioi sitä, miten kieli toimii ilmaisussa. Kekseliäisyyden ja mielikuvituksen varaan asettuminen ei ole hedelmällisin tapa kirjoittaa. Siksi jopa ekspressiivisen kirjoittamisen menetelmät ovat saaneet virikkeitä kirjallisuusteoriasta.

Mielikuvitus on usein metaforista toimintaa, jossa myös kieli itsessään toimii luovasti. Kokemus kuinka yl-

lättävät ja satunnaisen tavat yhdistää sanoja voidaan nähdä metaforisen kielen luomana mahdollisuutena. Paul Ricoeur'n *The Rule of Metaphor*, suuntasi huomion siihen, kuinka metafora on luonteeltaan lyhytikäisin kielellinen yhdistelmä. Se vanhenee, menettää tuoreutensa eikä ole enää käyttökelpoinen. Samalla metafora uudistaa itse itsensä, kirjoittajan kekseliäisyys on tiettyyn suuntaan haikutusta, kielen tarjoamien löytöjen poimimista ja valikoimista. Kieli itsessään on uutta luovaa ja metaforiset kielileikit auttavat kirjoittajaansa esimerkiksi tunnistamaan emootioitaan.

Sosiaalisen elämän metaforat ovat usein tavallisia ja kuluneita kirjallisuuteen verrattuna. Ekspressiivisessä kirjoittamisessa huomio on kuitenkin siinä, että metaforassa on aina mahdollisuus kuvainnolliseen ja kätkeytyyn ilmaisuun. Kulunut kielikuva voi vaalia kirjoittajalle olennaista tunnekokemusta, niin että hän ei näe sitä fraasina.

Metaforatutkimuksen klassikko George Lakoff and Mark Johnson *Metaphors We Live By* (1980) vapauttaa metaforan pelkän kirjallisuudentutkimuksen kahleista ja käsittelee todellisuutemme metaforisuutta. He osoittivat metaforisuuden olevan yllättävän ruumiillista, arkikielen kuvainnollisuus tavallaan osoittaa kuinka ihmisruumis on kätkeytynä maailmaan ja ympäristöön, jonka havaitsemme.

Myös narratiivisuuden teoria laajentaa käsitystä itseilmaisusta. Oman tarinan on huomattu hahmottuvan laajempia tarinavarantoja muunnellen, jopa sisäisen tarinan hahmottaminen kuuluu tähän. Näin siis voidaan sanoa, että ellei kirjoittaja kehitä luovia taitojaan, hänen tarinansa on stereotyyppinen.

Sisäinen tarina (Hänninen, 1999) ja sisäinen puhe ovat

termejä, joiden avulla päästään tarkastelemaan mitä kirjoittaminen on silloin, kun kirjoitetaan omasta minuudesta. On osuvaa, että itseilmaisu -sana merkitsee itsen ilmi tuomista joko toisille - tai itselle.

Sosiaalinen tarinasto on periaatteessa rikas ja laaja, käytännössä hallitsevat mallit ovat kuitenkin stereotyyppisiä - ja ihmisen sisäinen tarinakin on henkilökohtaisesti vaalittu myytti. Nämä sankarit ja prinsessat tai heidän huolenpitäjänsä, vaikeuksien voittajat tai kaltoin kohdellut ovat nykyisiä malleja, jotka ovat usein ulkoapäin annettuja ja omaksi muuttuneita.

Pintapuolisin osa sosiaalista tarinavarantoa koostuu stereotyyppioista: mielikuvat menestyvistä ja luusereista, onnistujista ja epäonnistujista ovat näitä kaavoja. Ihmisessä itsessään kaavamaiset tulkinnat herättävät kokemuksen väärinymmärretyksi tulemisesta: hän on juuttunut sosiaalisen tarinavarannon köyhimpään osaan eikä tule kuulluksi. Niinpä silloin, kun kirjoittaja haluaa ilmaista itseään, hän pyrkii osoittamaan, että hän on paljon muutakin kuin mitä hänestä yleensä luullaan.

Narratiivinen teoria auttaa ymmärtämään, mitä on tämä halu tuoda itsensä ja oma tarinansa esille. Ekshibitionistinen itsensä ilmi tuominen ei lisää ymmärrystä, koska ymmärretyksi tuleminen on luonteeltaan kertomuksellista, jatkuvaa työskentelyä stereotyyppioita vastaan. Kertomisen parantavuus on narratiivisen teorian mukaan vääristyneen sosiaalisen kertomuksen muuttamista. Samoin henkilön sisäinen tarina, jota hän kertoo itselleen voi olla väärä ja haitallinen stereotypia.

Narratiivinen teoria osoittaa myös, että sisäinen tarina tai sosiaalinen mielikuva henkilöstä ei tapahdu vain vaih-

tamalla kuva ja ilme positiiviseksi. Sisäistämisen prosessi tapahtuu hitaasti, punoutuu kertomukseen, joka muuntuu, rikastaa persoonaa ja tulee monipuoliseksi stereotypian sijaan.

Kirjoittamisen teoria, narratiivisuuden ja kielen teorit voivat olennaisella tavalla syventää niinkin välittömältä vaikuttavaa luovan ilmaisun praktiikkaa, kuin mitä ekspressiivinen kirjoittaminen on. Kirjoittaminen julkisena toimintana, yhteiskunnallisena ja sosiaalisena, nostaa esiin toisenlaisia käytäntöjä, Kieltä kuunteleva kirjoittamisen praktiikka on luonnostaan lähellä. Kaikilla näillä alueilla kirjallisuusteoriakin toimii. Vaikka olen pyrkinyt esittämään joitain reittejä, miten kirjallisuusteoria on kulkeutunut luovan kirjoittamisen käytäntöihin, tästä ei voi vetää sellaista johtopäätöstä, että kyse olisi teorian suorasta soveltamisesta. On tärkeä muistaa, että niiden välinen suhde on vapaa, eikä luovaa kirjoittamista yliopistossa voi pakottaa teorian alaiseksi.

Kirjallisuusteoria ja luovan kirjoittamisen praktikat sopivat rinnan. Mielestäni tämä osoittaa myös siihen suuntaan, että myös kirjailijaksi kehittymisen kannalta ammatillinen koulutus ei välttämättä ole se suunta, mistä löytyisi parhaat valmiudet tulevaisuuden uudenlaiseen kirjailijan työhön.

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI on kirjoittamisen ja kirjallisuuden dosentti, lehtori, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella Jyväskylän yliopistossa.

LÄHTEET

- Bleich, David (2013): *Materiality of Language, Gender, Politics and the University*, Indiana University Press. Bloomington.
- Dawson, Paul (2005): *Creative Writing and the New Humanities*, Routledge. London and New York.
- deMan, Paul (1983): *Blindness and Insight, Essays in the Rhetoric of Contemporary Criticism*. University of Minnesota Press. Minnesota.
- Derrida, Jaques (2005): *Paper Machine*, Transl. Rachel Bowlby, Stanford University Press. New York.
- Donnerly, Diane ed. (2010): *Does the Writing Workshop Still Work?*, Multilingual Matters, London.
- Foucault, Michael (2006): ”Mikä on tekijä?”, suom. Markku Lehtinen, *Nuori Voima* 1/2006. Helsinki.
- Goldsmith, Kenneth (2011): *Uncreative Writing, Managing language in the digital age*, Columbia University Press, New York.
- Greimas, Algirdas Julien (1982): *Strukturaalista semantiikkaa* Suom. Eero Tarasti. Gaudeamus, Helsinki.
- Heyles, N. Katherine (2002): *Writing Machines* MIT Press, New York.
- Jacobson, Roman (1960): ”Jacobson’s functions of language” https://en.wikipedia.org/wiki/Jacobson%27s_functions_of_language (luettu 7.8.2016).
- Lakoff, George and Johnson, Mark (1980): *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press. Chicago.
- Meyers, Timothy (2005): *(Re)Writing craft: Composition Creative Writing And The Future Of English*. Pitt Comp Literacy Culture, Pittsburgh.
- Ricoeur, Paul (1978): *The Rule of Metaphor: The Creation Of Meaning In Language*. Transl. Robert Czerny. University of Toronto Press. Toronto.